

Actualisatie Natura 2000-beheerplannen

Actualisatie Natura 2000-beheerplannen

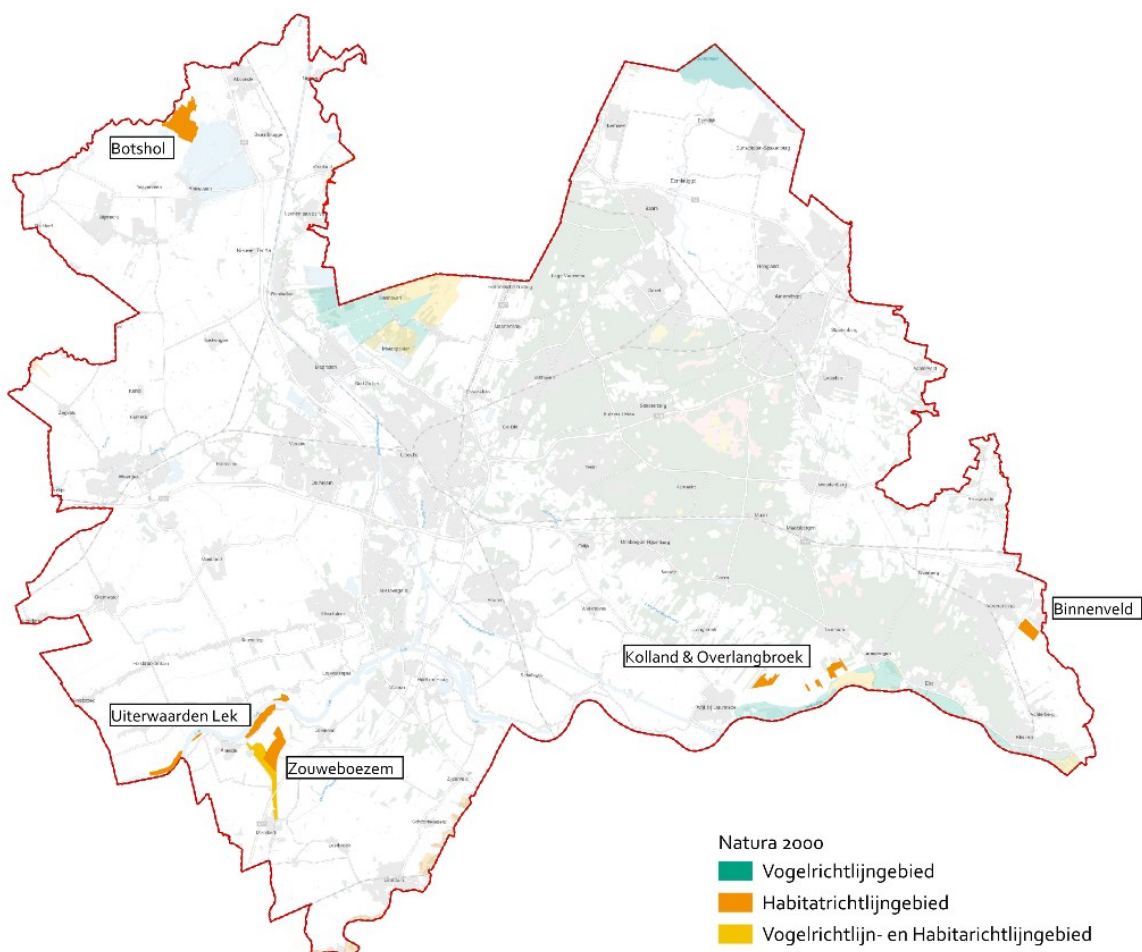

De provincie Utrecht gaat de komende maanden de beheerplannen van vijf Natura 2000-gebieden vernieuwen. Wat dit op hoofdlijnen betekent leest u in deze uitgave.

Om welke gebieden gaat het?

De provincie Utrecht heeft tien Natura 2000-gebieden. Van vijf gebieden loopt het beheerplan binnenkort af. Deze plannen moeten worden geactualiseerd. Het gaat om de volgende gebieden:

- Binnenveld
- Botshol
- Kolland en Overlangbroek
- Uiterwaarden Lek
- Zouweboezem

Natuurherstel is hard nodig

De afgelopen decennia hebben we te veel van de natuur gevraagd. Daardoor gaat het slecht met de (stikstofgevoelige) natuur in Nederland, ook in de Natura 2000-gebieden. In Natura 2000-gebieden

komt bijzondere, zeldzame natuur voor. Te veel stikstof, verdroging, te kleine gebieden en gebrek aan verbinding met andere gebieden zijn een probleem.

De provincie heeft als taak om natuur goed te beheren en te laten herstellen bij achteruitgang door het nemen van de juiste maatregelen. Als de stikstofneerslag vermindert, de verbindingen tussen gebieden beter worden en het watersysteem herstelt, kan dat de natuur sterker maken. Dit is nodig in en vaak ook rondom de Utrechtse Natura 2000-gebieden. Als we dat niet doen, verslechtert de natuur verder en de gevolgen raken ons allemaal. Ook omdat veel ontwikkelingen stilstaan. Daardoor ontbreekt het toekomstperspectief voor boeren, ondernemers, bouwers.

Natura 2000-gebieden in de provincie Utrecht

Nederland kent 162 Natura 2000-gebieden. De provincie Utrecht heeft tien Natura 2000-gebieden. Voor deze tien gebieden zijn Gedeputeerde Staten (GS) (mede)bevoegd gezag. Van vijf gebieden zijn wij het eerste aanspreekpunt (ook wel 'voortouwnemer' genoemd). Voor de andere vijf gebieden zijn dat onze buurprovincies of Rijkswaterstaat. De Natura 2000-gebieden zijn onderdeel van een Europees netwerk van 27.000 beschermde natuurgebieden met planten- en diersoorten en habitattypen die kenmerkend zijn voor de Europese soortenrijkdom. De gebieden zijn door de Lidstaten zelf aangemeld in Europa en vervolgens door de Europese Commissie aangewezen. In aanwijzingsbesluiten heeft het Rijk per gebied aangegeven voor welke natuurwaarden (soorten en habitattypen) het gebied is aangewezen; dit zijn de instandhoudingsdoelen. Deze doelen beschrijven welke planten en dieren we moeten behouden of uitbreiden (in aantallen of oppervlakten) en van of we de kwaliteit van hun leefgebied welke habitattypen we de kwaliteit moeten behouden of verbeteren.

Bescherming van de natuur is wettelijk verplicht

De provincie Utrecht is volgens de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (in Nederland verwerkt in de Omgevingswet) verplicht de Natura 2000-gebieden in de provincie te beschermen door de natuur te herstellen én te versterken. Het is nodig om hiervoor maatregelen te nemen, onder andere gericht op het verminderen van stikstof, herstel van het watersysteem en het ontsnipperen van natuur door deze onderling te verbinden. Dit doen we samen met waterschappen, onze buurprovincies en terreinbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer, Utrechts Landschap, Het Zuid-Hollands Landschap, Natuurmonumenten en in enkele gevallen landgoedeigenaren en particulieren. Voor Natura 2000-gebieden geldt een verslechteringsverbod. Dit betekent dat het oppervlakte en de kwaliteit niet mag verslechteren en er geen verstoring van doelsoorten mag plaatsvinden.

Een beheerplan voor ieder gebied

Ieder Natura 2000-gebied heeft een verplicht beheerplan dat wordt opgesteld door de voortouwnemer. In het stelsel van de Omgevingswet geldt een beheerplan als een programma. Eerst wordt de huidige staat van de natuur ten opzichte van de doelen omschreven en wordt een overzicht gegeven van de relevante drukfactoren. Dit zijn de oorzaken die ertoe leiden dat de doelen nog niet worden gehaald of die zelfs leiden tot verslechtering. Denk bijvoorbeeld aan een te hoge stikstofdepositie, te weinig (schoon) water of gebrekkig beheer. Vervolgens geeft het beheerplan een overzicht van welke maatregelen GS gaan nemen om de instandhoudingsdoelen alsnog te halen. Ten slotte staat in een beheerplan beschreven welke activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden

Heeft u een vraag of wilt u meer informatie? Stuur dan een e-mail naar N2000-beheerplannen@provincie-utrecht.nl

plaatsvinden en wat daarvan de effecten zijn op de doelen. Activiteiten waarvan vaststaat dat ze geen negatief effect hebben op de doelen, worden met het beheerplan vrijgesteld van een vergunningplicht. Een beheerplan heeft een looptijd van zes jaar. Voor vijf gebieden in de provincie Utrecht loopt deze termijn binnenkort af en moet het plan geactualiseerd worden.

Verskil met Natuurbeheerplan

De provincie Utrecht heeft ook een Natuurbeheerplan. Dit is wezenlijk iets anders dan de Natura 2000-beheerplannen, maar door de vergelijkbare namen ontstaat vaak verwarring. Het Natuurbeheerplan gaat over alle natuur in de hele provincie en beschrijft voor welke natuur en agrarische gebieden de provincie subsidies verstrekt voor beheer en ontwikkeling.

Rekening houden met NDA's en advies Ecologische Autoriteit

Bij de actualisatie van de Natura 2000-beheerplannen moet rekening worden gehouden met de Natuurdoelanalyses (NDA's) en de adviezen van de Ecologische Autoriteit (EA). De NDA's zijn opgesteld na invoering van de wet Stikstofreductie en Natuurverbetering in 2021 (inmiddels opgegaan in de Omgevingswet). Deze wet was ingesteld omdat het – ondanks al genomen maatregelen – nog steeds niet goed gaat met Natura 2000-gebieden. In de NDA's wordt onderbouwd wat in en rondom een gebied nodig is om de doelen te halen.

“De EA concludeert dat het overal slecht gaat met de (stikstofgevoelige) natuur in Nederland”

De NDA's zijn voorgelegd aan de EA, ingesteld door de voormalig minister voor Natuur en Stikstof. Door de EA is beoordeeld of de juiste informatie gebruikt wordt voor besluitvorming over beschermde natuur. De uitkomsten van de NDA's en de adviezen van de EA moeten worden opgenomen in de nieuwe beheerplannen.

Huidige staat van de natuur

Een NDA laat zien wat de huidige staat is van de natuur in het betreffende Natura 2000-gebied. Ook geeft de NDA aan of de vastgestelde maatregelen die genomen worden voor natuurherstel - samen met een daling van de stikstofuitstoot tot 2030 - voldoende zijn om verslechtering van de natuur tegen te gaan en de instandhoudingsdoelen te halen. Als dit niet het geval is, staat in de NDA op hoofdlijnen welke extra maatregelen nodig zijn om verslechtering tegen te gaan en de doelen wél te bereiken. Dit kunnen zowel maatregelen zijn om stikstofuitstoot te verminderen als andere maatregelen om de natuur te herstellen.

Rekening houden met maatregelen in én rondom Natura 2000-gebieden

De EA heeft alle natuurdoelanalyses van de provincies getoetst. De EA concludeert dat het overal slecht gaat met de (stikstofgevoelige) natuur in Nederland. De EA adviseert de overheid om zo snel mogelijk passende maatregelen te nemen om (verdere) verslechtering te voorkomen en de natuur te herstellen, zowel binnen als rondom Natura 2000-gebieden. Ook zijn er aanvullende maatregelen nodig om de instandhoudingsdoelen te halen. Deze maatregelen moeten binnen én rondom de Natura 2000-gebieden worden genomen. Hierbij moet het gebied rondom de Natura 2000-gebieden qua gebruik en inrichting worden afgestemd op de instandhoudingsdoelen. Denk hierbij aan het juiste waterpeil, minder gebruik van mest en bestrijdingsmiddelen. Deze zone wordt het 'overgangsgebied' genoemd.

Juridische status van een beheerplan

Een beheerplan wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten. GS verbinden zichzelf aan het

uitvoeren van de maatregelen in de beheerplanperiode. Het uitvoeren van de benodigde maatregelen voor natuurherstel is niet vrijblijvend. De maatregelen uit de NDA's en adviezen van de EA's zijn wetenschappelijk onderbouwde maatregelen waarmee GS hun verplichting moeten nakomen voor het tegengaan van verslechtering en het behalen van de instandhoudingsdoelen. Dit betekent onder andere dat in onze Natura 2000-beheerplannenactiviteiten worden kunnen vrijgesteld van de vergunningplicht als negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Gebiedspartijen betrekken

De provincie Utrecht heeft de bureaus Royal Haskoning/DHV (RHDHV) en Witteveen+Bos opdracht gegeven voor het actualiseren van de Natura 2000-beheerplannen. Deze plannen moeten in eind 2025/begin 2026 gereed zijn. Bij het opstellen van de nieuwe Natura 2000-beheerplannen worden alle belanghebbende partijen in het gebied betrokken. Dit moet nauw samengaan met de gebiedsprocessen die hier al lopen vanuit het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG). Het gaat om eventuele medebevoegde gezagen, gemeenten, waterschappen, omwonenden, bedrijven, agrariërs, landgoedeigenaren en terreinbeherende organisaties. Daarbij streven wij naar een zo groot mogelijk draagvlak voor de te treffen maatregelen en goede inbreng van gebiedspartijen bij de op te stellen Natura 2000-beheerplannen.

Planning

Het project start met een evaluatie van de huidige Natura 2000-beheerplannen. Dan wordt een ontwerpbeheerplan gemaakt. Hierin worden de uitkomsten van de evaluatie én de advies uit de NDA's en de EA meegenomen. Het ontwerpbeheerplan wordt dan ter inzage gelegd en er is mogelijkheid voor inspraak door het indienen van een zienswijze. In 2026 zijn de nieuwe beheerplannen gereed.

Opleveren evaluatie huidige beheerplan:	juli 2025
Vaststelling ontwerpbeheerplan door GS en terinzagelegging:	december 2025
Vaststelling definitieve beheerplannen:	eerste kwartaal 2026

Natura 2000-gebied Binnenveld

Korte beschrijving van het gebied

Binnenveld ligt in het laaggelegen gebied tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug in het zuidelijk deel van de Gelderse Vallei, tussen Wageningen, Bennekom, Ede, Veenendaal en Rhenen. Het is ontstaan in de laatste ijstijd. Tot in de late middeleeuwen was Binnenveld een bijzonder nat en ontoegankelijk gebied waarin de riviertjes de Grebbe en de Kromme Eem stroomden. Vanaf de middeleeuwen werd het gebied gebruikt voor winning van turf. Later kreeg een deel de functie als agrarisch gebied en hooiland, op de iets hoger gelegen gronden. Een deel van Binnenveld ten zuiden van Veenendaal is in 2014 aangewezen als beschermd Natura 2000-gebied. Dit gebied is 111 hectare groot.

Binnenveld wordt getypeerd als een nat schraallandreservaat dat gevoed moet worden met basenrijk kwelwater. Naast blauwgraslanden zijn de zeldzame trilvenen met geel schorpioenmos en veenmosrietlanden aanwezig. De laatste decennia staat de kwaliteit van deze graslanden sterk onder druk door verdroging, versnippering en te hoge stikstofdepositie. Er is te weinig voedselarm kwelwater dat oorspronkelijk vanuit de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe in deze gebieden aan de oppervlakte kwam.

Blauwgrasland in Binnenveld

Het gebied Binnenveld bestaat uit twee delen:

- Bennekomse Meent: een natuurreservaat in de provincie Gelderland met nog een van de grootste aaneengesloten oppervlaktes blauwgrasland van Nederland.
- De Hel en Blauwe Hel, ook wel de Hellen genoemd: een natuurreservaat in de provincie Utrecht met blauwgraslanden, met voor Nederland zeldzame trilvenen en veenmosrietlanden.

Trilveen in Binnenveld met bloeiend rietochis, moeraskartelblad en geel schorpioenmos.

Plant- en diersoorten die beschermd worden in Binnenveld

- Binnenveld is een natuurreservaat met zeldzame blauwgraslanden en trilvenen. In het gebied werken we samen met provincie Gelderland, Staatsbosbeheer en Waterschap Vallei en Veluwe aan beheer, behoud en herstel van de natuur.

In Binnenveld beschermen we de volgende habitattypen:

- Blauwgrasland
- Trilveen
- Veenmosrietland

In Binnenveld beschermen we de volgende plant- en diersoorten omdat ze niet of nauwelijks meer voorkomen in het gebied, maar er wel thuishoren:

- Geel schorpioenmos
- Grote modderkruiper

Deze typen en soorten hebben ieder hun eigen doelen voor oppervlakte, kwaliteit en/of populatiegrootte.

Francisca Sival, ecooloog bij de provincie Utrecht en aanspreekpunt voor Binnenveld:

“In Binnenveld komt blauwgrasland voor. Hoewel het klein van omvang is, is het een van de best en grootste blauwgraslanden van Nederland. We moeten dit dus koesteren en beschermen. Het is een belangrijk leefgebied voor soorten als het pimperlblauwtje, moerassprinkhaan, veldleewerik en gele kwikstaart. Als blauwgrasland verdwijnt, verdwijnen ook deze soorten.”

Beschrijving van de actuele situatie in Binnenveld

Samenvatting Natuurdoelanalyse

Van het gebied Binnenveld is een Natuurdoelanalyse gemaakt. De samenvatting hiervan luidt:

In Europees opzicht zijn de drie habitattypen Blauwgrasland, Overgangs- en trilvenen (trilvenen) en Veenmosrietland zeer zeldzaam. De habitattypen komen voor vanwege hoge grondwaterstanden met een sterk bufferend vermogen (een hoge zuurgraad). Het gebied bestaat uit de drie deelgebieden, de Bennekomse Meent, de Blauwe Hel en De Hel. Water vanuit de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug stroomt op het moment onvoldoende in de Blauwgraslanden, Trilvenen en Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden). Dit grondwater stroomt echter grotendeels naar de Grift of naar andere drainerende watergangen. Grondwater van goede kwaliteit is zo niet langer beschikbaar en heeft een verzurende invloed op de bodem.

De te lage grondwaterstanden in de zomermaanden leiden tot een versterking van die verzuring en verruiging. Daarnaast is sprake van een te hoge stikstofdepositie en liggen de deelgebieden sterk geïsoleerd. Kleine, versnipperde populaties sterven gemakkelijk uit en vestigen zich daarna moeilijk opnieuw. In het Blauwgrasland, Trilveen en Veenmosrietland groeien exoten als Appelbes, Grote berenklaauw en Japanse duizendknoop. De uitgevoerde en geplande maatregelen zijn bijna voldoende om de gunstige staat van instandhouding te realiseren voor de Overgangs- en trilvenen (trilvenen) en Geel schorpioenmos dat gekoppeld is aan elkaar. Geel schorpioenmos doet het goed en neemt toe.

“Te lage grondwaterstanden leiden tot een versterking van verzuring en verruiging. Daarnaast is sprake van een te hoge stikstofdepositie en liggen de deelgebieden sterk geïsoleerd”

Van de Grote modderkruiper is nog niets te zeggen omdat er te weinig informatie over is. De uitgevoerde en geplande maatregelen zijn nog onvoldoende om de gunstige staat van instandhouding te realiseren voor de Blauwgraslanden en de Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden). Hiervoor zijn aanvullende maatregelen nodig, zowel binnen als buiten het Natura 2000-gebied. Deze maatregelen zijn vooral gericht op het herstellen van het watersysteem: er moet weer meer grondwater naar het gebied stromen en het water moet hier langer worden vastgehouden.

Daarnaast dient verbinding gemaakt te worden met nabijgelegen natuurgebieden om te zorgen voor een groter en niet meer versnipperd gebied. Om verzuring en verruiging tegen te gaan moet de stikstofdepositie verlagen en mogen de grondwaterpeilen in de zomer niet te laag zijn. Exotenbeheer is een terugkerende beheerinspanning. Daarbij wordt een oproep gedaan de verschillende maatregelen goed te monitoren.

Bekijk hier het hele NDA-rapport met aanbevelingen voor aanvullende maatregelen

Beoordeling Ecologische Autoriteit

De NDA van Binnenveld is ook beoordeeld door de Ecologische Autoriteit (EA). De belangrijkste conclusie is de volgende:

Direct te nemen aanvullende maatregelen moeten verdere achteruitgang van het Binnenveld tegengaan. Het gebied heeft te maken met te veel stikstof, verzuring en verdroging door een te lage beschikbaarheid van kwelwater. De Ecologische Autoriteit ziet dat er al veel maatregelen worden genomen in het Binnenveld, maar dat deze nog onvoldoende zijn voor herstel van de natuur.

De Ecologische Autoriteit ziet hoe de natuurbeheerder in de provincies Utrecht en Gelderland zijn best doet de natuur in het gebied zo goed mogelijk te beheren. Ondanks deze inspanningen mist de Ecologische Autoriteit nog wel informatie over de effecten van maatregelen. Voor het Binnenveld is een beter inzicht nodig in het landschapsecologische systeem: hoe werkt het daar wat betreft bodem, water en lucht, en in de wisselwerking met planten en dieren? Daarmee worden niet alleen de problemen duidelijk, maar ook de onderliggende oorzaken. Denk aan drainage en onttrekking van grondwater voor beregening als oorzaak voor verdroging. Deze systeemkennis is nodig om te weten aan welke knoppen kan worden gedraaid om de natuur weer gezond te maken. De Ecologische Autoriteit adviseert dit heel gericht in een kennisprogramma verder uit te werken.

De Natuurdoelanalyse beschrijft ook maatregelen, maar daarmee worden de doelen voor natuur ook nog niet gehaald. De Ecologische Autoriteit adviseert om daarom snel extra maatregelen te nemen. Zo kan de provincie voorkomen dat de natuur verder achteruitgaat en het in de toekomst moeilijker wordt om de natuurdoelen te halen. In de adviezen gaat de Ecologische Autoriteit in op aanvullende 'no-regret maatregelen' voor natuurherstel. Dat zijn maatregelen die enerzijds goed onderbouwd zijn en waarvan we anderzijds weten dat ze goed werken en goed zijn voor de natuur. In het Binnenveld gaat het hierbij onder meer om het aanzienlijk reduceren van de stikstofbelasting vanuit de omgeving, het optimaliseren van het maaibeheer, het stopzetten van grondwateronttrekkingen voor beregening.

Samenvattend

De Ecologische Autoriteit adviseert de natuurdoelanalyse te verbeteren met aanvullende informatie zodat goede besluiten genomen kunnen worden in het gebiedsprogramma. Tegelijk moet niet gewacht worden met maatregelen tot alle kennis compleet is. Een aantal knelpunten en oorzaken zijn duidelijk. De Ecologische Autoriteit adviseert om daar nu al tot actie over te gaan.

[Lees hier het hele advies van de EA over Binnenveld](#)

Natura 2000-gebied Botshol

Korte beschrijving van het gebied

Botshol is een oude veenaufgraving gelegen naast de Vinkeveense plassen in het noordwesten van de provincie. Bij de vorming van het oorspronkelijke veen is het gebied steeds beïnvloed geweest door een hoge basenrijkdom, terwijl de verlanding na de vervening in enigszins brak water heeft plaatsgevonden. Hierdoor komen er in het gebied bijzondere planten- en diersoorten voor die in heel Europa schaars zijn. Door geleidelijke verlanding van dit laagveengebied bevinden zich hier veel verschillende natuurtypen die voorkomen in het successieproces van open water, via verschillende vegetaties met veen naar bos. Door de rust is het een ideale broedplaats voor vogels zoals de lepelaar. Botshol werd in 2013 aangewezen als Natura 2000-gebied.

“Door de rust in het gebied is het een ideale broedplaats voor de lepelaar”

In het gebied Botshol vormden zich in het verleden moerassen en daarin ontstond een dikveenpakket. Net als in andere delen van Nederland nam rond 1700 de vraag naar turf als brandstof toe en werden grote delen van Botshol intensief afgegraven. Zelfs onder zeespiegelniveau. Botshol veranderde hierdoor in een gevarieerd gebied, met grote verschillen tussen diep en ondiep water, verlande petgaten, legakkers, rietlanden en moerasbos. Door de behoefte aan landbouwgrond rond 1850, werd een deel van de plassen en meren in de omgeving van Botshol drooggemalen. Zo ontstond de polder Groot Mijdrecht ten zuiden van Botshol dat zes meter lager ligt dan Botshol.

Na de Tweede Wereldoorlog nam de landbouw toe en ook de bemesting van het gebied. Om de natuurwaarden te behouden, werd eind jaren tachtig het watersysteem van Botshol geïsoleerd van de omliggende polders en werden maatregelen genomen om het water dat het gebied werd ingelaten te zuiveren. Toch nam de druk op natuurgebied door economische activiteiten en landbouw steeds meer toe. De instroom van fosfaat en stikstof heeft gevolgen voor de waterkwaliteit. Vanwege de hoge ligging ten opzichte van de omliggende lage polders, moet er constant water van minder goede kwaliteit worden ingelaten om het water op peil te houden.

Botshol is een uitstekend broedgebied voor de lepelaar

Plant- en diersoorten die beschermd worden in Botshol

- **Botshol is een laagveengebied. In het gebied werken we samen met Natuurmonumenten en een aantal particulieren aan beheer, behoud en herstel van de natuur.**

In Botshol beschermen we de volgende habitattypen:

- Kranswierwateren
- Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
- Moerasspirea
- Glanshaverhooilanden
- Veenmosrietlanden
- Hoogveenbossen
- Galigaanmoerassen

In het gebied beschermen we de volgende diersoorten :

- Kleine modderkruiper
- Meervleermuis

Deze typen en soorten hebben ieder hun eigen doelen voor oppervlakte, kwaliteit en/of populatiegrootte.

Martin Brussaard ecooloog bij de provincie Utrecht en aanspreekpunt voor Botshol:

:“Botshol is het prachtige voorbeeld van een laagveengebied dat na turfwinning weer is teruggegeven aan de natuur. Het resultaat is een paradijs voor moeras- en watervogels zoals de lepelaar, grote zilverrijker, rietzanger en zelfs de schuwe roerdomp. Dat samen met de hoge diversiteit aan plantensoorten zoals de kranswieren in de plassen tot aan de vleesetende zonnedaauw in het veenmosrietland laten zien dat Botshol het beschermen waard is.”

**Kleine
modderkruiper**

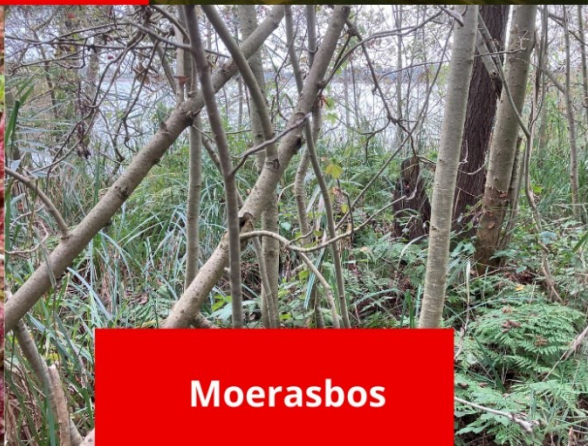
Meervleermuis

**Meer met
krabbenscheer**

Veenmosrietland

Moerasbos

Beschrijving van de actuele situatie in Botshol

Samenvatting Natuurdoelanalyse

Van het gebied Botshol is een Natuurdoelanalyse gemaakt. De samenvatting hiervan luidt: Het gebied is omgeven door lager gelegen polders die zorgen voor een wegstromende waterstroom uit het gebied. Dit heeft als gevolg dat voedselrijk en vrij brak water moet worden ingelaten om het waterpeil te kunnen handhaven. De natuur heeft te lijden onder deze waterhuishouding; de waterkwaliteit is ongeschikt en met name essentiële processen van verlanding en verjonging staan in het gebied sterk onder druk: de habitattypes Kranswierwateren en Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden zijn hierdoor volledig verdwenen.

Dit proces wordt in Botshol versterkt door soorten zoals de brasem die de helderheid van het water beïnvloeden. Daarnaast spelen een te hoge stikstofdepositie, te lage grondwaterstanden, een te klein areaal van verschillende habitats, weinig dynamiek en diversiteit, gebrek aan biotische kwaliteit en de aanwezigheid van exoten een rol in de slechte staat van de verschillende habitattypes en habitatrichtlijnsoorten. Geconcludeerd wordt dat met de reeds uitgevoerde en de nog geplande maatregelen de gunstige staat van instandhouding ook bij de meeste habitattypen of habitatrichtlijnsoorten niet wordt gehaald.

“De ondergedoken waterplanten kenden in het verleden een zeldzame soortenrijkdom, maar zijn nu compleet verdwenen”

Er treden als gevolg van deze uitgevoerde en reeds geplande maatregelen wel verbeteringen op ten opzichte van de huidige situatie. Zo zal het habitatype Kranswierwateren (dat nu volledig is verdwenen) zich vermoedelijk wel wat kunnen herstellen door geplande maatregelen, maar er wordt verwacht dat de doelen nog steeds buiten bereik blijven. Er zijn aanvullende maatregelen nodig, zowel binnen en als buiten het Natura 2000-gebied, om de gunstige staat van instandhouding te realiseren. Extra inzet is nodig om het watersysteem te herstellen in dit gebied. De watertypen van ondergedoken waterplanten kenden in het verleden een zeldzame soortenrijkdom, maar zijn nu compleet verdwenen.

Het habitatype Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden zal niet op eigen kracht kunnen terugkeren en zal moeten worden geherintroduceerd. Hiervoor dient aanvullend op de reeds geplande maatregelen onder andere de visstand van soorten zoals de brasem te worden gereduceerd. De overgangsvegetaties en drogere habitattypen zijn nog aanwezig, maar veelal van matige kwaliteit. Het waterbeheer, de bodem, de stikstofdepositie en het beheer en onderhoud van de habitattypen zelf zijn de belangrijkste stuurknoppen om de kwaliteit te verbeteren. Vanwege de wegstroom van water is momenteel inlaat noodzakelijk, waardoor oplossingen zowel gezocht moeten worden in optimalisatie van het peilbeheer, de waterkwantiteit, als de waterkwaliteit van het in te laten water. Voor een robuust systeem is verbetering van al deze stuurknoppen noodzakelijk. Daarnaast dient men de atmosferische N-depositie te verlagen voor de ontwikkeling van de veenmosrietlanden, dient verruiging van terrestrische natuur te worden tegengegaan met adaptief verschrallingsbeheer, exoten dienen te worden aangepakt, veenmosrietlanden kunnen op gecontroleerde wijze worden geplagd, moerasbossen kunnen worden omgevormd tot hoogveenbos en veenmosrietland en dient lichtvervuiling te worden aangepakt.

Bekijk hier het hele NDA-rapport met aanbevelingen voor aanvullende maatregelen

Beoordeling Ecologische Autoriteit

De NDA is ook beoordeeld door de Ecologische Autoriteit (EA). De belangrijkste conclusie is de volgende:

De natuur in het gebied staat onder druk door te veel stikstof, teveel fosfaat en verdroging als gevolg van de lage ligging van de omgeving van het gebied. De Ecologische Autoriteit ziet dat er al veel maatregelen worden genomen in de Botshol, maar dat deze onvoldoende zijn voor herstel van de natuur. Daarom adviseert de Ecologische Autoriteit snel aanvullende maatregelen te nemen om verdere achteruitgang van de natuur tegen te gaan.

De Natuurdoelanalyse beschrijft al diverse maatregelen voor natuurherstel, maar daarmee worden de doelen voor natuur nog niet gehaald. Met extra maatregelen buiten het gebied kan de provincie mogelijk voorkomen dat de natuur verder achteruitgaat en het in de toekomst moeilijker wordt om de natuurdoelen te halen. Het beheer binnen het gebied is al bijna optimaal. Bronmaatregelen moeten stikstofdepositie tegengaan.

“Met extra maatregelen buiten het gebied kan de provincie mogelijk voorkomen dat de natuur verder achteruitgaat en het in de toekomst moeilijker wordt om de natuurdoelen te halen”

De Ecologische Autoriteit mist in de natuurdoelanalyse aanvullende informatie over de effecten van maatregelen. Er is een beter inzicht nodig in het landschapsecologische systeem van de Botshol: hoe werkt het daar wat betreft bodem, water en lucht, en in de wisselwerking met planten en dieren? Daarmee worden niet alleen de problemen duidelijk, maar ook de onderliggende oorzaken. Deze systeemkennis is nodig om te weten aan welke knoppen kan worden gedraaid om de achteruitgang van de natuur tegen te gaan. De Ecologische Autoriteit adviseert dit heel gericht in een kennisprogramma voor dit gebied verder uit te werken.

[Lees hier het hele advies van de EA over Botshol](#)

Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek

Korte beschrijving van het gebied

Het Natura 2000-gebied Kolland en Overlangbroek is onderdeel van een kleinschalig cultuurlandschap waar agrarische percelen afgewisseld worden met essenhakhoutbossen. Dit type bos is in Europees opzicht zeldzaam en heeft een grote rijkdom aan paddenstoelen en op de bomen groeiende (korst)mossen. Daarom is het gebied in 2015 aangewezen als Natura 2000-gebied.

“Veel essen in het bos zijn gestorven aan de door een schimmel veroorzaakte essentaksterfte”

Kolland en Overlangbroek is aangewezen als Natura 2000-gebied vanwege het beekbegeleidend bos

Planten die beschermd worden in Kolland & Overlangbroek

- In het gebied Kolland & Overlangbroek werken we samen met Staatsbosbeheer en Kolland N.V. aan beheer, behoud en herstel van de natuur.

We bescherming in dit gebied:

- Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend bos).

Martin Brussaard, ecooloog bij de provincie Utrecht en aanspreekpunt voor Kolland en Overlangbroek:

“Kolland & Overlangbroek maakt onderdeel uit van het mozaïekachtige landschap zoals we dat niet op veel plekken meer hebben in Nederland. Het cultuurhistorische hakhoutbeheer zorgt met de tijdelijke lichtinval op de bodem tot een uniek bossysteem dat terug te zien is in de (korst)mossen op de hakhoutstoven en op de bosgrond bosanemoon en ruwe smele.”

=

Beschrijving van de actuele situatie in Kolland & Overlangbroek

Samenvatting Natuurdoelanalyse:

Van het gebied Kolland & Overlangbroek is een Natuurdoelanalyse gemaakt. De samenvatting hiervan luidt:

Kolland & Overlangbroek heeft een Natura 2000-instandhoudingsdoelstelling voor het bostype (ook wel Vochtige alluviale bossen, subtype Beekbegeleidende bossen genoemd). De Beekbegeleidende bossen in Kolland & Overlangbroek hebben te maken met meerdere bedreigingen die elkaar versterken. De eerste is een veranderde situatie van het grondwater. Door toegenomen droogte en intensivering van de landbouw, met name in omliggende gebieden, is sprake van een te lage grondwaterstand en te weinig kwelwater, wat eerder zorgde voor het bufferend vermogen. Daarnaast zijn er veel essen in het bos gestorven aan de door een schimmel veroorzaakte essentaksterfte, wat heeft geleid tot meer lichtinval op de bosbodem.

Een combinatie van te veel lichtinval op de bosbodem en een verzuurde (mede door stikstofdepositie) te voedselrijke bodem heeft geleid tot verruiging van de bodembegroeiing, met name tot overwoekering door bramen. Dit is slecht voor de eerder genoemde paddenstoelen en (korst)mossen. Door boomsoorten aan te planten die zo veel mogelijk bij dit bostype horen, maar geen last hebben van de schimmel, is een poging gedaan om het bos zo vitaal mogelijk te houden. Dit is extra lastig omdat het te kleine en te versnipperde stukken bos betreft om goed te herstellen en om robuust te zijn.

De uitgevoerde en geplande maatregelen zijn niet voldoende om de gunstige staat van instandhouding in 2030 te realiseren. Hiervoor zijn aanvullende maatregelen nodig, zowel binnen als buiten het Natura 2000-gebied. Deze maatregelen zijn vooral gericht op het herstellen van het watersysteem: er moet weer meer grondwater naar het gebied stromen en het water moet hier langer worden vastgehouden. Daarnaast dient er een ecologische verbinding gecreëerd te worden om te zorgen voor een groter en niet meer versnipperd gebied. Om verruiging van de bodembegroeiing tegen te gaan moet doorgedaan worden met het aanplanten van andere inheemse soorten die zonlicht van de bosbodem af kunnen houden. Zodra het kan moet dit gebeuren met essen die resistent zijn voor de schimmel die essentaksterfte veroorzaakt. De verruigde bodembegroeiing moet vaker verwijderd worden.

Voor een volledig overzicht van de voorgestelde maatregelen wordt verwezen naar de rapportage van de NDA. Als alle voorgeschreven maatregelen worden uitgevoerd is de verwachting dat het instandhoudingsdoel voor de bossen van Kolland & Overlangbroek in 2030 gehaald kunnen worden.

Bekijk hier het hele NDA-rapport met aanbevelingen voor aanvullende maatregelen

Beoordeling Ecologische Autoriteit

De NDA van Kolland & Overlangbroek is ook beoordeeld door de Ecologische Autoriteit (EA). De belangrijkste conclusie is de volgende:

Uit de natuurdoelanalyse Kolland & Overlangbroek blijkt dat de natuur in deze gebieden stevig onder druk staat en te kampen heeft met diverse knelpunten. De essentaksterfte leidt tot veel uitval van essen. Daarnaast is sprake van een niet goed functionerend hydrologisch systeem. Het gebied heeft een te geringe oppervlakte. Stikstofdepositie (via de lucht en bodem) en toename van licht op de bosbodem door wegvallen essen, zorgt voor vergaande verzuuring door braam.

De Ecologische Autoriteit ziet dat er in het Natura 2000-gebied Kolland & Overlangbroek veel maatregelen genomen worden door de Provincie Utrecht, waarvan een deel specifiek is gericht op de essentaksterfte. Deze inspanningen leiden echter niet tot verbetering. In combinatie met de eerder genoemde knelpunten zal verdere verslechtering van het habitatype blijven optreden en is behoud in de huidige situatie onwaarschijnlijk. Om verdere achteruitgang van algehele natuurkwaliteit te beperken is het noodzakelijk dat er direct een aantal maatregelen wordt getroffen. Het gaat hier onder meer om het op orde brengen van het hydrologisch systeem en het verkrijgen van meer inzicht in bodemkwaliteit en bodemleven om hier gerichte maatregelen aan te kunnen koppelen. De Ecologische Autoriteit adviseert om deze aspecten in een kennisprogramma verder uit te werken.

Daar het huidige beheer, gericht op essentaksterfte, de achteruitgang niet tegen kan houden, wordt aangeraden dit voor nu stop te zetten. Om zicht te kunnen blijven houden op het op termijn behalen van het instandhoudingsdoel wordt aanbevolen om een toekomstbestendige strategie op te zetten, waarbij onderzocht wordt hoe het gebied zich kan ontwikkelen als vochtig alluviaal, beekbegeleidend bos. Dit zijn bossen op sedimentafzettingen en onder invloed van rivieren/beken. De strategie heeft als doel een alternatief te bieden om -in ieder geval- op langere termijn een vergelijkbaar bossysteem te kunnen behouden. In de toekomst kan hiermee geprobeerd worden het oorspronkelijke bos met de es als dominante soort weer terug te ontwikkelen.

De Ecologische Autoriteit constateert dat er meer informatie nodig is op een aantal onderdelen, maar er is ook reeds veel bekend over knelpunten en oorzaken. Er dient daarom niet gewacht worden met maatregelen tot alle kennis compleet is. Er wordt in ieder geval geadviseerd, met het oog op behoud van algehele natuurkwaliteit, om per direct maatregelen te nemen om de abiotische omstandigheden op orde te brengen.

Lees hier het hele advies van de EA over Kolland en Overlangbroek

Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek

Korte beschrijving van het gebied

De uiterwaarden van de rivier de Lek bevatten een grote variatie aan bijzondere vegetaties. De ruigten, graslanden, oeverbegroeiing en bossen langs de rivier vormen een waardevol leefgebied voor planten en dieren. Op bepaalde plekken leven soorten die bijna nergens anders meer voorkomen en die dreigen te verdwijnen. Delen van de uiterwaarden zijn in 2013 aangewezen als Natura 2000-gebied.

“De ruigten, graslanden, oeverbegroeiing en bossen langs de rivier vormen een waardevol leefgebied voor planten en dieren”

In de uiterwaarden van de Lek, tussen Vianen en Schoonhoven, bevinden zich enkele gebieden met natuur van hoge kwaliteit die van internationaal belang is. Deze gebieden liggen op de noordoever in de uiterwaarden bij Willige Langerak, op het aangrenzende schiereiland De Bol en op De Horde bij Lopikerkapel.

Op de zuidoever gaat het om de Koekoeksche Waard en de Kersbergsche en Achthovense Uiterwaarden. In het gebied komen habitattypen voor die kenmerkend zijn voor het Nederlandse rivierenlandschap en die buiten Nederland vrijwel nergens anders voorkomen. Het gaat om stroomdalgraslanden en zachthoutooibossen. Deze habitattypen zijn gevoelig voor een hoge depositie van stikstof.

Leon Bosman, ecooloog bij de provincie Utrecht en aanspreekpunt voor Uiterwaarden Lek:

“In dit Natura 2000-gebied komt heel speciaal stroomdalgrasland voor, één van de beste plekken van dit habitatype in Nederland. Dit type komt alleen maar voor op de grens tussen de rivier en de uiterwaarde en kent veel bedreigde soorten zoals rode bremraap, veldsalie en zacht vetkruid. Voor de kamsalamander is Uiterwaarde Lek belangrijk als voortplantingsplaats. Deze plaatsen proberen we weer zo veel mogelijk te herstellen. Ook willen we het gebied beter verbinden met andere natuurgebieden, zodat de kamsalamander meer mogelijkheden heeft om te overwinteren.”

Planten en dieren die beschermd worden in Uiterwaarden Lek

- Uiterwaarden Lek maakt onderdeel uit van een rivierenlandschap. In het gebied werken we samen met onder andere Staatsbosbeheer, Het Zuid-Hollands Landschap en Rijkswaterstaat aan beheer, behoud en herstel van de natuur.

In Uiterwaarden Lek beschermen we de volgende habitattypen:

- Stroomdalgraslanden
- Slikkige rivieroever
- Glanshaverhooilanden
- Zachthoutoibossen

In het gebied beschermen we de volgende soort omdat deze hier nauwelijks nog voorkomt, maar er wel thuishoort:

- Kamsalamander

Deze typen en soort hebben ieder hun eigen doelen voor oppervlakte, kwaliteit en/of populatiegrootte.

Kamsalamander

Beschrijving van de actuele situatie in Uiterwaarden Lek

Samenvatting Natuurdoelanalyse

Van het gebied Uiterwaarden Lek is een Natuurdoelanalyse gemaakt. De samenvatting hiervan luidt:

De grootste bedreigingen voor de habitattypes zijn de intensieve landbouw in en rond het gebied en de sterk afgenomen rivierdynamiek. De vier deelgebieden liggen los van elkaar en worden doorsneden door percelen met intensieve landbouw waardoor ze te klein en versnipperd zijn om als robuust systeem te kunnen functioneren. Ook is er sprake van vermessing en verzuring (mede door een te hoge stikstofdepositie). De rivierdynamiek is afgenomen door bedijking en de bouw van stuwen en de deltawerken, in combinatie met steeds drogere zomers. Hierdoor overstroomden habitattypes niet (lang genoeg) meer en staan de Slikkige rivieroever onder grote druk. De verwachting is dat dit effect nog groter wordt als gevolg van inslijting (dieper worden van het rivierbed).

De uitgevoerde en geplande maatregelen zijn niet voldoende om de gunstige staat van instandhouding te realiseren. Behalve voor Stroomdalgraslanden valt verslechtering van de habitattypes nu niet uit te sluiten. Voor kamsalamander is met name de kwaliteit van het leefgebied niet op orde. Voortplantingspoelen vallen te snel droog en bevatten (invasieve exotische) vissen die eitjes en jongen opeten. Ook bevatten de poelen teveel voedingsstoffen, waardoor de waterplanten die kamsalamander nodig heeft om eitjes op af te zetten niet voorkomen. Verslechtering valt momenteel niet uit te sluiten. Om de doelen te bereiken zijn aanvullende maatregelen nodig, zowel binnen als buiten het Natura 2000-gebied.

In de NDA is een volledig overzicht van de maatregelen gegeven. De maatregelen zijn onder andere gericht op het beëindigen van intensieve landbouwpraktijken in het gebied, het terugbrengen van de stikstofdepositie tot onder de kritische depositiewaarde (KDW), het verschralen van te rijke bodem, optimalisatie van het beheer en het (deels) terugbrengen van de dynamische waterstanden. Ook wordt aangegeven dat, als de benodigde oppervlaktes van de habitattypes niet binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied kunnen worden gerealiseerd, er buiten de begrenzing gezocht moet worden naar geschikte locaties. Voor kamsalamander moeten de bestaande poelen verbeterd worden, moeten nieuwe poelen gerealiseerd worden en moet de verbinding met leefgebieden buiten Uiterwaarden Lek worden versterkt. Als alle maatregelen worden uitgevoerd is de verwachting dat de natuurdoelen in 2030 gehaald kunnen worden.

[Bekijk hier het hele NDA-rapport met aanbevelingen voor aanvullende maatregelen](#)

Beoordeling Ecologische Autoriteit

De NDA van Uiterwaarden Lek is ook beoordeeld door de Ecologische Autoriteit (EA). De belangrijkste conclusie is de volgende:

Het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek bestaat uit een aantal verspreid liggende, soms kleine, terreinen in de uiterwaarden van de Lek tussen Vianen en Schoonhoven. Het gebied is aangewezen voor slikkige rivieroever, twee soorten graslanden en zachthoutoobossen. Er is ook een belangrijk voortplantingsgebied voor de kamsalamander. Uit de eerste analyse blijkt dat de natuur in deze gebieden onder druk staat en dat verslechtering niet voor alle doelen kan worden uitgesloten. Het gebied heeft naast versnippering en intensief agrarisch landgebruik te maken met te veel stikstof. Dat is in het gebied te zien door onder meer vergrassing en verruiging in de graslanden.

De NDA stelt voor om binnen de grenzen van het gebied aanvullend natuur te ontwikkelen, zoals

graslanden en voortplantingswateren voor de kamsalamander, om hiermee ook de uitbreidingsdoelen dichterbij te brengen. Ook noemt de NDA als maatregel om het Natuur Netwerk Nederland verder te versterken, zodat de nu kleine stukjes waardevolle natuur met elkaar verbonden worden. De Ecologische Autoriteit adviseert om deze maatregelen samen met particuliere beheerders concreter uit te werken, zodat duidelijker wordt wat nodig en mogelijk is.

De Ecologische Autoriteit ziet dat de provincie Utrecht over het algemeen een complete, logisch opgebouwde NDA heeft opgesteld, maar mist nog wel belangrijke natuurinformatie. Op een belangrijk punt in de analyse is de NDA niet onderbouwd en onjuist, namelijk waar het gaat om verdroging en rivierdynamiek. De NDA stelt voor meer onderzoek te doen naar de bodem. Dit inzicht is cruciaal om te weten welke effecten de te hoge stikstof in de bodem al heeft gehad, en wat nodig is voor herstel van een gezonde bodem en de planten en dieren die hiervan afhankelijk zijn.

De Ecologische Autoriteit adviseert de nog benodigde systeeminzichten heel gericht in een kennisprogramma voor deze gebieden verder uit te werken. Ook wordt in de NDA toekomstige stikstofreductie al meegenomen bij de conclusies terwijl nog onzeker is of en hoe die moet worden gerealiseerd. Daarnaast beschrijft de NDA weliswaar een groot aantal goede maatregelen, het geschatte effect per maatregel is niet gespecificeerd. Hierdoor is niet helder welke maatregelen relatief de meeste ecologische winst opleveren en welke maatregelen nodig zijn om de huidige doelen te halen.

Voor de meeste knelpunten in het gebied is al goed in beeld wat de onderliggende oorzaken zijn. De Ecologische Autoriteit adviseert om de in de NDA beschreven aanvullende maatregelen snel te nemen. Zo kan de provincie voorkomen dat de natuur verder achteruitgaat en het in de toekomst moeilijker wordt om de natuurdoelen te halen. In de adviezen gaat de Ecologische Autoriteit in op 'no-regret maatregelen' voor natuurherstel. Dat zijn maatregelen die enerzijds goed onderbouwd zijn en waarvan we anderzijds weten dat ze goed werken en goed zijn voor de natuur.

Samenvattend

De Ecologische Autoriteit adviseert de natuurdoelanalyses te verbeteren met aanvullende informatie zodat goede besluiten genomen kunnen worden in het gebiedsprogramma. Tegelijk moet niet gewacht worden met maatregelen tot alle kennis compleet is. Een aantal knelpunten en oorzaken zijn duidelijk. De Ecologische Autoriteit adviseert om daar nu al tot actie over te gaan

[Lees hier het hele advies van de EA over Uiterwaarden Lek](#)

Natura 2000-gebied Zouweboezem

Korte Utrecht beschrijving van het gebied

Het Natura 2000-gebied Zouweboezem ligt in de gemeente Vijfheerenlanden, in het zuidwesten van de provincie. De Zouweboezem is een in de 14e eeuw gegraven boezemgebied dat diende als opvang van het overtollige water uit de omliggende polders. Het gebied bestaat uit open water, riet- en zeggemoerassen, wilgengrienden en elzenbroekbos. De Zouweboezem is van groot belang als vogelbroedgebied met als voornaamste broedvogel de purperreiger.

“De Zouweboezem is een belangrijk vogelbroedgebied, met als voornaamste broedvogel de purperreiger”

Naast de purperreiger strijken hier veel andere bijzondere broedvogelsoorten neer, zoals de porseleinhoen en de zwarte stern. Verschillende trekvogels gebruiken de Zouweboezem als rustgebied of om te overwinteren, zoals de kraakeend. Om de bijzondere natuur hier te behouden is Zouweboezem in 1992 aangewezen als vogelrichtlijngebied en in 2013 als habitatrichtlijngebied.

De Zouweboezem bestaat uit open water en is een belangrijk vogelbroedgebied.

Plant- en diersoorten die beschermd worden in Zouweboezem

- Zouweboezem is een kleinschalig cultuurlandschap. In het gebied werken we samen met Waterschap Rivierenland en Het Zuid-Hollands Landschap aan beheer, behoud en herstel van de natuur.

- **Binnen Zouweboezem beschermen we de volgende habitattypen:**

- Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
- Blauwgraslanden
- Ruigten en zomen
- Zachthoutoibossen
- Beekbegeleidende bossen.

De Zouweboezem is een belangrijk leefgebied voor de volgende soorten:

- Kamsalamander
- Kleine modderkruiper
- Grote modderkruiper
- Bittervoorn
- Platte schijfhoorn
- Purperreiger
- Porseleinhoen
- Zwarte stern
- Krakeend.

Deze typen en soorten hebben ieder hun eigen doelen voor oppervlakte, kwaliteit en/of populatiegrootte.

Leon Bosman, ecooloog bij de provincie Utrecht en aanspreekpunt voor Zouweboezem:

"Ik kan iedereen van harte aanraden om een keer in mei de Zouweboezem te bezoeken. Je ziet en hoort dan overal soorten die horen bij een kleinschalig Nederlands cultuurlandschap. Uit het moeras klinkt de zang van allerlei vogels en in het blauwgrasland in Polder Achthoven bloeien soorten zoals Spaanse ruiter, veenpluis en orchideeën. Het koesteren waard!"

**Kleine
modderkruiper**

Purperreiger

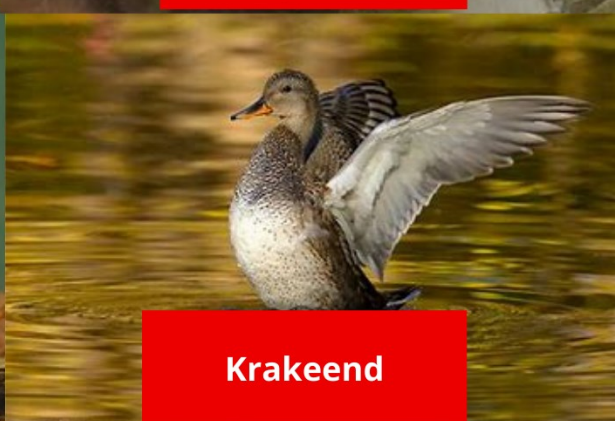
Porseleinhoen

**Platte
schijfhoren**

Kamsalamander

Krakeend

Blauw grasland

Bittervoorn

Beschrijving van de actuele situatie in Zouweboezem

■ Samenvatting Natuurdoelanalyse

Van het gebied Zouweboezem is een Natuurdoelanalyse gemaakt. De samenvatting hiervan luidt:

Eén van de grootste bedreigingen voor de habitattypen en de soorten van het moeras is een te laag waterpeil met te weinig dynamiek (hoogteverschil). Hierdoor verdroogt het moeras, neemt de diversiteit in soorten af en wordt riet verdrongen door struiken en bomen. Dit wordt verder versterkt door het feit dat het water te voedselrijk, te troebel en te zuurstofarm is. Ook wordt het jonge riet in het moeras opgegeten door een te grote populatie ganzen, die het water nog voedselrijker maakt met uitwerpselen.

“Een van de grootste bedreigingen voor de habitattypen en de soorten van het moeras in Zouweboezem is een te laag waterpeil met te weinig dynamiek.”

Voor de Blauwgraslanden en Vochtige alluviale bossen is de stikstofdepositie te hoog (naar verwachting ook nog in 2030). Verder is het oppervlakte van de habitattypen en de leefgebieden te klein en liggen ze in veel gevallen te veel van elkaar geïsoleerd. Het leefgebied van veel van de habitatrichtlijnsoorten is niet van goede kwaliteit (onder andere door te voedselrijk water en de aanwezigheid van invasieve exoten) en ligt te veel geïsoleerd van andere populaties. Momenteel worden enkel voor krakeend de doelstellingen gehaald. Voor de overige habitattypen en soorten zijn aanvullende maatregelen nodig om de doelen te halen en voor Vochtige alluviale bossen, grote modderkruiper, purperreiger en porseleinhoen valt verslechtering op dit moment niet uit te sluiten.

De aanvullende maatregelen richten zich met name op het verhogen van het peil en de peildynamiek, het verbeteren van de waterkwaliteit, het uitvoeren van specifiek beheer, het terugbrengen van de ganzenpopulatie in het gebied en het vergroten van de oppervlakten en het onderling verbinden van leefgebieden binnen en buiten de gebiedsgrenzen. Ook moet de stikstofdepositie verder worden teruggebracht. In de NDA wordt de verwachting uitgesproken dat de doelen gehaald kunnen worden als alle aanvullende maatregelen worden uitgevoerd. Ook wordt geadviseerd om intensiever te gaan monitoren op de habitattypen en soorten waar doelstellingen voor zijn gegeven.

■ [Bekijk hier het hele NDA-rapport met aanbevelingen voor aanvullende maatregelen](#)

■ Beoordeling Ecologische Autoriteit

De NDA is ook beoordeeld door de Ecologische Autoriteit (EA). De belangrijkste conclusie is de volgende:

Uit de eerste analyse blijkt dat het redelijk gaat met de natuur in dit gebied, maar dat er wel knelpunten zijn. Verslechtering kan niet overal worden uitgesloten. Het gebied is erg klein en niet goed verbonden met andere natuur. Het gebied is bovendien afhankelijk van voldoende water van goede kwaliteit en gevoelig voor een teveel aan stikstof.

De NDA stelt maatregelen voor om het watersysteem te verbeteren en het Natuur Netwerk Nederland te versterken, zodat de nu kleine stukjes waardevolle natuur met elkaar verbonden

worden. Voor behoud van de natuur zijn de maatregelen aan het watersysteem, het voortzetten van het huidige uitgekende beheer, het uitbreiden van waardevolle natuur binnen het gebied en het beter verbinden met andere natuurgebieden naar oordeel van de EA essentieel.

De stelling in de NDA dat stikstof een probleem vormt, moet nog beter worden onderbouwd. Door het uitgekende beheer gaat het nu redelijk goed met het gebied. Toch zijn er wel tekenen van vergrassing te zien in het veld. Langdurige overbelasting met stikstof kan ervoor zorgen dat de bodem verandert en minder geschikt wordt voor de beoogde natuur. De NDA gaat hier nog niet voldoende op in, maar kondigt wel onderzoek naar de bodemgesteldheid aan. De Ecologische Autoriteit onderschrijft het belang van dit onderzoek om de effecten van stikstof beter te onderbouwen.

“Voor behoud van de natuur zijn onder andere maatregelen nodig aan het watersysteem”

De Ecologische Autoriteit ziet dat de provincie Utrecht over het algemeen een complete, logisch opgebouwde NDA heeft opgesteld. Op een belangrijk punt moet de conclusie over het habitatype blauwgraslanden aangepast worden. Als de data uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) wordt betrokken vanaf het moment van aanmelden, blijkt dat blonde zegge, een gebiedseigen soort die bij uitstek hoort bij blauwgraslanden, vroeger voorkwam maar nu helemaal is verdwenen. Deze soort is gevoelig voor verstoringen van de waterkwaliteit en de invloed van stikstof. Daarom moet de conclusie zijn dat de blauwgraslanden al zijn verslechterd en dat snel maatregelen nodig zijn. Ook wordt in de NDA toekomstige stikstofreductie al meegenomen bij de conclusies terwijl nog onzeker is of en hoe die moet worden gerealiseerd. Bovendien beschrijft de NDA weliswaar een groot aantal goede maatregelen, het geschatte effect per maatregel is niet gespecificeerd. Hierdoor is niet helder welke maatregelen relatief de meeste ecologische winst opleveren en welke maatregelen nodig zijn om de doelen te halen.

Samenvattend

De Ecologische Autoriteit ziet dat er al veel maatregelen genomen worden in de gebieden, maar ook dat nieuwe, aanvullende maatregelen nodig zijn voor voldoende herstel van natuur. De Ecologische Autoriteit adviseert de natuurdoelanalyses te verbeteren met aanvullende informatie over met name bodem zodat goede besluiten genomen kunnen worden in het gebiedsprogramma. Tegelijk moet niet gewacht worden met maatregelen tot alle kennis compleet is. Een aantal knelpunten en oorzaken zijn duidelijk. De Ecologische Autoriteit adviseert om daar nu al tot actie over te gaan.

Lees hier het hele advies van de EA over Zouweboezem